

UNJÁRGGA OAHPPOGÁLDU/ NESSEBY OPPVEKSTSENER

Dálveluodda 8

9840 VARANGERBOTN

Mánáidgárdi jahkeplána

Årsplan for barnehagen

2023-24

«Vi er Nessebys framtid»

Unjárgga gielda/Nesseby kommune

er en sjøsamisk kommune med sjøsamiske kulturtradisjoner. Det som kjennetegner sjøsamisk kultur er kombinasjon av flere naturbaserte næringer som reindrift, jordbruk, fangst og fiske. Vi ønsker at barna i barnehagen skal være aktive deltakere i denne kulturen, og på den måten være med på å videreutvikle både kommunens og egen sjøsamiske identitet.

Unjárgga oahppogáldu/Nesseby oppvekstsenter

består av barnehage, grunnskole, SFO og voksenopplæring. Det betyr at mange barn i kommunen tilbringer 15 år av sitt liv her ved oppvekstsenteret, noe som gir oss en unik mulighet til å legge til rette for best mulig utvikling og læring hos det enkelte barnet.

Vi er en kommunal samisk barnehage med målsetting om å utvikle og bevare samisk språk og kultur. I avdelinger med samisk som driftsspråk er arbeid med samisk språk en naturlig integrert del av barnehagehverdagen. I avdelingen med norsk som driftsspråk knyttes arbeidet med samisk språk opp mot temaarbeid, og barn får kjennskap til samiske begreper. Vår aktivitetskalender bakerst i årsplanen viser hvordan barnehagens aktiviteter har sammenheng med samisk tradisjonskultur.

I arbeid med utvikling av samisk språk er foreldre en viktig ressurs. Barn som går i avdelinger med samisk som driftsspråk har varierte språkferdigheter, fra å være funksjonelt tospråklige, til å beherske noe samisk. Barnehagen er en viktig språkarena, men vi er avhengige av foreldrenes hjelp. Foreldrenes interesse for å bevare og utvikle samisk språk og kultur er avgjørende for å lykkes med vår målsetting. I fellesskap kan hjem og barnehage bidra til at barna utvikler sin samiske identitet knyttet til språk og kultur.

Avdelinger

Avdelingens navn	Driftsspråk	Grunnbemanning	Telefon	Antall barn/plasser
Gussa	Samisk 3-6 år	Pedagogisk leder: 100 % Øvrige ansatte: 200 %	40 44 05 83	Inntil 14 plasser
Riebanbiedju	Samisk 0-3 år	Pedagogisk leder 100 % Øvrige ansatte: 200 %	40 44 05 82	Inntil 7 barn/14 plasser
Guolli	Norsk 0-6 år	Pedagogisk leder 100 % Øvrige ansatte: 200 %	40 44 05 81	Inntil 14 plasser

Pedagognorm

En pedagogisk leder kan ha ansvar for inntil 14 plasser. Barn under 3 år teller 2 plasser til august det året de fyller 3. Barnehagestyrer gjør vurderinger av gruppesammensetninger i samarbeid med pedagogisk leder. Det tas da utgangspunkt i personalsammensetning og barnetall.

Årsplanens innhold

Årsplan for barnehagen bygger på Lov om barnehager og Rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver (2017).

Årsplanen er barnehagens arbeidsverktøy, og i denne planen dokumenteres våre valg.

Pedagogisk plattform

Oppvekstsenteret er et PALS-oppvekstsenter. PALS står for **Positiv Atferd**, **Læringsmiljø** og **Samhandling**. Gjennom arbeidet med PALS stilles det tydelige forventninger til både voksne og barn, og vi har tre hovedregler som skal være fundamentet i vår virksomhet:

Vis ansvar – vis omsorg – vis respekt

Det at vi er en samisk barnehage vil også gjenspeiles i det pedagogiske arbeidet. Den samiske kulturen har fokus på selvstendighet hos barn, hvilket for oss også betyr at barn skal få være delaktig i alle prosessene i barnehagen, og at de skal øve seg på å gjøre gode valg. Vi skal sette søkelys på barns mestring og gi dem erfaringer å bygge videre på.

«Vi er Nessebys framtid»

Satsingsområde

Inkluderende barnehagemiljø fritt for krenkelsers vil være satsningsområde inneværende periode. Barnehagen skal gjennom deltakelse i regional kompetanseutvikling sette fokus på betydningen av at miljøet i barnehagen er inkluderende, trygt og godt. Vårt mål er at vår barnehage skal oppleves som et trygt sted å komme til, der barn gis de beste muligheter for å utvikle seg sosialt og i henhold til fagområdene i rammeplanen.

1.1.2021 trådte nytt kapittel i Lov om barnehage i kraft: kap. VIII Psykososialt barnehagemiljø. Barnehagen skal gjennom lovgivningen ha nulltoleranse for alle former for krenkelsers, og vi er forpliktet til å jobbe forebyggende for å sikre et trygt og godt barnehagemiljø. Barnehagen har også aktivitetsplikt ved mistanke eller kjennskap til at et barn ikke opplever barnehagemiljøet trygt og godt. Barnehagen har utarbeidet en handlingsplan som viser vårt forebyggende arbeid med psykososialt miljø, samt hvilke rutiner vi har ved varslinger.

Dagsrytme

I en barnehage er det viktig å ha struktur på dagen. Dette for at barna skal oppleve forutsigbarhet, noe som igjen vil føre til at barna vil føle seg trygge og vet hva som venter dem.

Selv om vi har satt opp en dagsrytme, er det samtidig viktig å presisere at barnehagen kan være fleksibel i forhold til dagsrytmen for blant annet å kunne ivareta barns medvirkning.

07.30	Barnehagen åpner
07.30-9.00	Barna spiser <u>medbrakt</u> frokost når de kommer til barnehagen. Barn som kommer etter kl.09.00 må ha spist frokost hjemme, da felles aktiviteter starter fra kl. 09.00.
9.00	Barnehagen må få beskjed om barnet er syk, skal ha fri eller kommer sent! Benytt MyKid eller telefon/SMS ved beskjed.
9.00-14.00	Kjernetid. Hovedvekten av planlagte aktiviteter skjer i dette tidsrommet. Lunsj mellom 10.00 og 11.00 (avdelingsvis tilpasning)
14.00	Lite måltid med brød og frukt
16.00	Barnehagen stenger, arbeidstiden er slutt for personalet.

	OBS! Ved for sent henting vil foreldre/foresatte belastes med et gebyr pålydende 400 kr for å dekke personalets overtidslønn.
NB! Ved behov kan barnehagen åpne kl. 7.00 eller ha åpent til kl. 16.30. Foreldre må da gi beskjed til barnehagen dagen i forveien innen kl. 12.00.	

Mål og metoder i hverdagsaktiviteter

Aktivitet	MÅL	METODE
Ankomst Vi oppfordrer foreldre til å la mobilen ligge i bringesituasjonen. La barnet være i fokus 😊	<ul style="list-style-type: none"> - Barna skal føle seg velkommen i barnehagen - Gi barna en trygg start på dagen - Foreldre skal være trygge på å forlate barnet - Ta imot og gi beskjeder 	<ul style="list-style-type: none"> - Personalet tar imot og møter alle barn og foreldre når de kommer
Daglig samlingsstund	<ul style="list-style-type: none"> - La barna få gruppefølelse og føle tilhørighet med de andre barna på samme avdeling - Får begrepsinnlæring og språkstimulering - Øve på å vente på tur - Øve konsentrasjon - Øve på å motta informasjon/beskjeder - Sosial kompetanse 	<ul style="list-style-type: none"> - Voksen leder - Fast rom - Bravo-lek - Synger sanger, leser bøker, tar opp ulike tema, formidler beskjeder - PALS-regler - Mitt Valg (de eldste barna)
Lesegrupper	<ul style="list-style-type: none"> - Barna skal bli glade i bøker - Få kjennskap til skriftspråk 	<ul style="list-style-type: none"> - Dele inn i mindre grupper med barn ut ifra interessefelt og språkutviklingsnivå
Hygiene	<ul style="list-style-type: none"> - Barna skal få kunnskap og holdninger om personlige hygiene i det daglige 	<ul style="list-style-type: none"> - God håndhygiene, vaske hender før måltid, etter hvert toalettbesøk og etter lek ute.

Måltid	<ul style="list-style-type: none"> - Begrepsinnlæring og språkstimulering - Sosialisering - Lære barna sunne matvaner - Øve på god bordskikk - Alle skal bli mette - Barna skal få opplevelsen av at det er trivelig å spise sammen med andre 	<ul style="list-style-type: none"> - Samtale med barna - Barna har faste plasser - Det skal være voksne ved hvert bord for å kunne hjelpe de som trenger det, og som fungerer som gode rollemodeller
Av- og påkledning	<ul style="list-style-type: none"> - Selvstendighetstrening - Begrepsinnlæring - Finne riktige klær til ulikt vær - Øve ordenssans - Øve på å vente på tur 	<ul style="list-style-type: none"> - Barna skal øve på å kle på seg selv - Benevne klær og utstyr med riktig navn, snakke om det vi gjør, bruke begreper som høyre og venstre - Barna henger klærne på knaggen, skoene på plass osv. - Forklare barna at de må vente på hjelp
Lek	<ul style="list-style-type: none"> - Utvikle fantasi - Øve på samlek og samspill med andre - Øve på å beherske og ha glede av å bruke kroppen sin 	<ul style="list-style-type: none"> - Gi tid og rom for flere typer lek - Legge til rette ved å ta barna med ut i naturen - Aktivt deltagende voksne
Hvilestund/rolig aktivitet	<ul style="list-style-type: none"> - Barna skal få hvile i løpet av en hektisk barnehagedag 	<ul style="list-style-type: none"> - Dele barna i grupper sammen med voksne og lese en bok eller høre musikk/lydbok i rolige omgivelser
Henting Vi oppfordrer foreldre til å la mobilen ligge i hentesituasjonen. La barnet være i fokus 😊	<ul style="list-style-type: none"> - Barna skal føle seg sett - Foreldre skal oppleve at deres barn har blitt sett - Beskjeder overleveres mellom barnehage og foreldre 	<ul style="list-style-type: none"> - Personalet er tilstede for barn og foreldre så langt det er mulig - Personalet forteller kort om barnets dag

Samarbeidsorgan

Foreldrerådet består av alle foreldre/foresatte i barnehagen. Foreldrerådet velger to representanter fra barnehagen med personlige vararepresentanter til Foreldrenes arbeidsutvalg – FAU.

FAU - representanter skal fungere som et kontaktledd mellom foreldre/foresatte og barnehagen. Oppvekstsenteret har felles FAU.

Samarbeidsutvalget – SU er et rådgivende og kontaktskapende organ. FAU representanter for barnehagen sitter også i SU.

Foreldremedvirkning sikres også gjennom foreldremøter der fokuset er det helhetlige pedagogiske tilbudet i barnehagen, og foreldresamtaler der fokuset er enkeltbarnets utvikling.

Fagområder med progresjon

Rammeplanens syv fagområder presenteres som adskilte områder, men fagområdene opptre sjelden isolert og barnehagen skal se områdene i sammenheng. Flere områder vil ofte være representert samtidig både i temaopplegg, hverdagsaktiviteter, sosialt samspill og lek.

Barnehagen skal legge til rette for progresjon, noe som innebærer at alle barn skal utvikle seg, lære og oppleve fremgang. For å arbeide med progresjonen skal barnehagen legge til rette for varierte leke-, aktivitets-, og læringsmuligheter. Barnehagen har utarbeidet en egen progresjonsplan som viser hvordan barna stadig møter nye utfordringer og opplevelser for hvert år de går i barnehagen.

Felles for arbeidet med alle fagområdene er at vi tar utgangspunkt i barnets utviklingsnivå og tilpasser arbeidet til det enkelte barnet og barnegruppen.

<i>Fagområder rammeplanen</i>	<i>Kunnskapsløftet - Skole</i>
Kommunikasjon, språk og tekst	1.språk (Samisk/norsk), engelsk, fremmedspråk
Kropp, bevegelse, mat og helse	Mat og helse, kroppsøving
Kunst, kultur og kreativitet	Kunst og håndverk, musikk
Natur, miljø og teknologi	Naturfag
Etikk, religion og filosofi	KRLE
Nærmiljø og samfunn	Samfunnsfag
Antall, rom og form	Matematikk

Overganger

Barnet opplever mange overganger i barnehagealder, og vårt mål er å gjøre disse overgangene så trygge som mulig for barnet.

Tilvenning

Vi anbefaler at foreldre setter av minimum 3 dager til tilvenning. I løpet av dagene tilvenningen skjer, vil barnehagen bruke tid på å bli kjent med det nye barnet, og det er da viktig at foreldrene er tilstede for å trygge barnet i de nye omgivelsene. Foreldre er eksperter på sine egne barn, og barnehagen er derfor avhengige av et godt samarbeid med dere. Innen 3 uker etter oppstart blir foreldre invitert til den første foreldresamtalen med pedagogisk leder.

Ny avdeling

Når barnet skal over på ny avdeling i barnehagen inviteres foreldre til en overgangssamtale der pedagogisk leder for «gammel» og «ny» avdeling deltar. Bakgrunnen for denne samtalen er overføring av informasjon, slik at den nye avdelingen har kunnskaper om barnet og eventuelle tilpasninger og tilrettelegging omkring barnet.

Fra barnehage til skole

Det er en naturlig sammenheng mellom fagområdene i barnehagen og fag i skolen. I vår barnehage har vi en unik mulighet til å arbeide med den røde tråden fra barnehage over i skolen, da vi er et oppvekstsenter. I overgangen mellom barnehage og skole/SFO tar vi utgangspunkt i barnets forkunnskap og setter søkelys på videre progresjon for barnet.

Før skolestart gjennomføres overgangssamtaler der foreldre, pedagogisk leder og kommende kontaktlærer deltar. Denne samtalen er en arena for utveksling av informasjon om barnet.

Det utarbeides årlig en plan for samarbeidet mellom barnehagen og skolen for skolestartere. Denne planen inneholder blant annet:

- Besøk i skolen
- Felles turer for skolestartere og elever i 1.-2. trinn

Formålet med dette samarbeidet er at barnehagebarn skal bli kjent med organisering i klasserommet og få kjennskap til lærerne i skolen. På den måten kan overgangen fra barnehage til skole gjøres litt tryggere for det enkelte barnet.

Leken er en sentral aktivitet i barnehagen, og leken skal være en arena for barns utvikling, læring og sosial og språklig samhandling i barnehagen

I lek opplever barnet ditt å:

▪ Utfolde seg ▪ Bli utfordret ▪ Være i samspill ▪ Kjenne mestring ▪ Øve konsentrasjon ▪ Være nysgjerrig ▪ Lytte til andre ▪ Lede, og bli ledet ▪ Oppleve vennskap ▪ Øve tålmodighet	▪ Bearbeide erfaringer og opplevelser ▪ Øve på turtaking ▪ Oppleve livsglede og humor ▪ Bygge selvtillit ▪ Øve på konfliktløsning ▪ Bygge selvfølelse ▪ Bli hørt ▪ Ta initiativ ▪ Oppleve motgang og små tap ▪ Utvikle seg emosjonelt og kognitivt	▪ Bruke fantasien ▪ Gi av seg selv ▪ Oppleve empati ▪ Være kreativ ▪ Gjøre erfaring med ulike former for lek ▪ Øve motoriske ferdigheter ▪ Bruke fantasien ▪ Øve på kommunikasjon ▪ Lære om egen identitet og egne grenser

Og ikke minst de tre grunnreglene i PALS: – ta ansvar – vise omsorg – vise respekt

VÅRT ANSVAR:

- VÆRE TILGJENGELIGE FOR BARN I DERES LEK
- VÆRE STØTTENDE
- VEILEDE
- TILRETTELEGGE FOR ULIKE TYPER LEK
- GI BARN INSPIRASJON TIL LEK
- VÆRE AKTIVE DELTAKERE I LEK
- VÆRE SÆRLIG OPPMERKSOM PÅ DE BARN SOM IKKE KOMMER INN I LEK, OG SETTE INN TILTAK FOR Å STØTTE DEM

Omsorg og danning

OMSORG ER EN FORUTSETNING FOR BARNES TRYGGHET OG TRIVSEL, OG FOR UTVIKLING AV EMPATI OG NESTEKJÆRLIGHET.

Rammeplanen 2017

DANNING ER MER ENN UTVIKLING, LÆRING, OMSORG OG OPPDRAGELSE, SAMTIDIG SOM DET ROMMER ALT DETTE. **DANNING** ER EN KONTINUERLIG PROSESS SOM BLANT ANNET HANDLER OM Å UTVIKLE EVNE TIL Å REFLEKTERE OVER EGEN HANDLING OG HOLDNING.

Alle barn i vår barnehage skal oppleve en trygg barnehagehverdag og bli sett og møtt i tråd med deres behov og muligheter.

Den voksne har ansvar for relasjonen, og for å ta kontakt med alle barn.

Vårt ansvar:

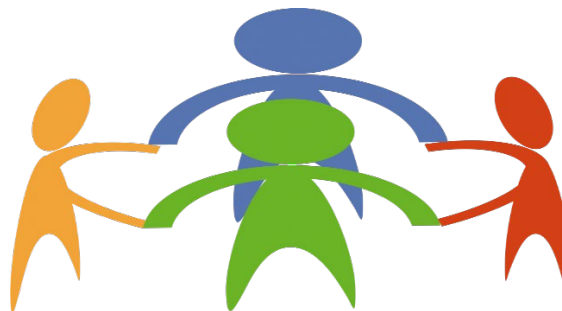
- Hilse på barnet når det kommer til barnehagen
- Være tilgjengelig og tilstede
- Vise trygghet og omsorg
- Gi ros
- Vise interesse for barnet, og ta barnets perspektiv
- Gi barnet mulighet for valg

Barns medvirkning

Barna skal jevnlig få mulighet til aktiv deltakelse i planlegging og vurdering.

Barn uttrykker seg på ulike måter avhengig av alder og modenhet. Både fysiske og verbale uttrykk skal tas på alvor.

Barns mulighet til medvirkning krever deltakende og nærværende voksne som ser barna.

Medvirkning er ikke det samme som å bestemme. Barn i barnehage har ikke de nødvendige forutsetningene for å vurdere konsekvensen av de valg som blir gjort. Barn skal ikke overlates et ansvar de ikke er rustet til å ta.

Vårt ansvar:

- Legge til rette for gode samtaler der vi lytter og har respekt for barns innspill
- Observere og registrere all form for kommunikasjon
- Se muligheter, samtidig som vi er realistiske og tydelige
- Være tilstede sammen med barna i lek og aktiviteter
- Bruke anerkjennende kommunikasjon
- Skape fysisk miljø som innbyr til ulike lek og aktiviteter, samt bidrar til barns egen kreativitet
- Være fleksible i forhold til planlagt aktivitet og barns spontanitet
- Være tydelige og ansvarsfulle voksne som tar hensyn til både enkeltbarn og barnegruppen

Pedagogisk vurdering

Barnehagen er i stadig utvikling, og personalet må kontinuerlig analysere den pedagogiske praksisen for å identifisere forbedringsområder.

Oppvekstsenteret

Satsingsområde
PALS

Felles for alle

Barnehagen

Årsplan

Kompetanseutvikling
Pedagogisk analyse

Avdelingen

Månedspan

Observasjon av
relasjonen mellom
barn og mellom barn
og voksne

Pedagogisk analyse

Barnet

Trivsel og utvikling

Interesser

Kartlegging voksnes
holdning til
enkeltbarn, to ganger
årlig

Kartlegging Alle med

Foreldrene

MyKid

Foreldresamtaler
med fokus på barnets
utvikling

Foreldremøter med
fokus på
barnehagens innhold
Foreldreundersøkelse

Årstidskalender

I samisk kultur teller vi åtte årstider, som er nært knyttet til de oppgaver som skal gjennomføres gjennom året. I barnehagen har vi en aktivitetskalender som viser hvordan barnehagen arbeider med ulike temaer gjennom året, og disse aktivitetene skal også gjenspeile noen av de tradisjonelle aktivitetene for årstiden.

Jahkeáigodat - Årstid	Tradisjonelle aktiviteter knyttet til samisk kultur, reindrift og fiske	Mánnu - Måned	Doaimmat - Aktiviteter i barnehagen
Dálvi Vinter	Reinen er på vinterbeite og gjetes for å beskyttes mot rovdyr Tørking av reinkjøtt Torskefiske	Ođđajagimánnu/Januar <i>Nyttårsmåned</i>	Ávvudit beaivváža/ Markere solas tilbakekomst Idjabivttasfeasta/pysjamasfest Goikadit bierggu/ Tørke reinkjøtt/reinhjerter
		Guovvamánnu/Februar <i>Guovva betyr hardt. Februar er en meget kald måned. På den måten er det en kald eller hard måned.</i>	Ávvudit Sámeálbmotbeivvi/ Markere samefolkets dag Leaikkastan gárvodeapmi/ Utkledningsdag
Gidđadálvi Vårvinter	Samling av reinflokken Vårflytting av rein Isfiske	Njukčamánnu/ Mars <i>Svanemåned: svanene kommer nordover om våren</i>	Finnmárkkugilvu – Finnmarksløpet, besøke museumsområdet Jiekŋabivdu/ isfiske for 3-6 åringer Beassášdoaimmat/påskeaktiviteter Olgovahkku luonddus/friluftstuke – de eldste er ute hele dagen

«Vi er Nessebys framtid»

			Bruke skinnen som barna har tørket i høst til å sitte på eller til å ake med
		Cuoŋŋománnu/ April <i>Skaremåneden, tiden med tøvær og nattefrost, som gir skare på snøen</i>	Beassášdoaimmat/påskeaktiviteter Eanadoaluskuvllas dálvedoaimmat/ Vinteraktivitetsdag i regi av landbruksskolen for 3-6 åringer Rabas beaivi mánáidgárddis/åpen dag i barnehagen
Gidđa Vår	Vårflytting Reinen kalver Ferskvannsfiske	Miessemánnu/Mai <i>Reinkalvmåneden</i>	Galledit náveha/gårdsbesøk for 3-6 åringer Arbeid med ull Miljøvern – plukke søppel Mánáid kultuvra-eahket/barnas kulturkveld Našunálabeaivvi ávvudit mánáidgárddis/ nasjonaldagsmarkering i barnehagen
Giddageassi Vårsommer	Ferskvannsfiske	Geassemánnu/Juni <i>Sommermåneden</i>	Loahpaheapmi skuvlaálgide/avslutning for skolestartere og foreldre Fiervái vuolgit/fjæra tur for 3-6 åringer Høsting av naturen - brenneslesuppe
Geassi	Ferskvannsfiske Garving av skinn	Suoidnemánnu/ Juli <i>Gressmåneden/ høymåneden. Tid for å høste inn høy</i>	Luopmu, oktii bidjat ossodagaid/ Ferieavvikling.

«Vi er Nessebys framtid»

Sommer			Avdelinger er slått sammen og følger felles sommerplan.
Čakča-geassi Høst- sommer	Slakting Gjelling av okserein Sennagress skjæres Vedhogst	Borgemánnu/ August <i>Røytemåned, tiden da reinen skifter pels</i>	Høsting av naturen – <ul style="list-style-type: none"> • lage geitramssaft • plukke sennagress og bearbeide det
Čakča Høst	Reinmerking Slakting Skille rein Gjelling av okserein Vedhogst Parringstid for rein Høstflytting Sauesanking/ slakting	Čakčamánnu/September <i>Høstmåned</i> Golggotmánnu/ Oktober <i>Navnet betyr utmattet reinbukk etter paringstiden</i>	Brannvern uke 38. Brannøvelse Foreldre-/besteforeldrekaffe Olgovahkku luonddus/ Friluftstuke Skolestartere: Gárddástallan Krampenesas - merken/njuovvan Reingjerdet i Krampenes – merking/slakting Høsting fra naturen – <ul style="list-style-type: none"> • tørke reinskinn og bellinger • koke reinkjøtt, margbein og klover. Beinrester brukes i duodji. • plukke krøkebær – lage saft til mørketidsfrokost • lage høstsuppe av sesongens grønnsaker Mánggakultuvrralaš mánu/ flerkulturell måned. Synliggjøre ulike kulturer som er representert i barnehagen Høsting fra naturen – koke fårikål

Čakčadálvi Høstvinter	Høstflytting av rein	Skábmamánnu/November <i>Mørketidsmåned</i>	Skábmadoalut/mørketidsfrokost Berede bellinger – bruke disse i duodji
Dálvi Vinter	Reinen er på vinterbeite	Juovlamánnu/Desember <i>Julemåned</i>	Adveanta ja juovlodoaimmat/ advent og juleverksted Lucia ávvodeapmi/ Luciamarkering 13.12 Suohkatmárkan/ grøttest Julegudstjeneste for skolestartere